

РЕШЕНИЕ

№ 219

гр. София, 13.01.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 27 състав,
в публично заседание на 14.12.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Цветанка Паунова

при участието на секретаря Цветанка Митакева и при участието на прокурора Яни Костов, като разгледа дело номер **8729** по описа за **2021** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ във връзка с чл. 203 - 207 от АПК.

Образувано е по искова молба на П. Д. Х., чрез пълномощник адв. Ю., против Национална агенция за приходите /НАП/, с която е предявен иск, заявен с правно основание чл. 203 АПК, вр. чл. 82, ал. 1 от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО /Общ регламент относно защитата на данните/ /GDPR/, вр. чл. 39, ал. 2 ЗЗЛД, вр. чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ, като се претендира обезщетение за неимуществени вреди в размер на 1000лв., настъпили от неправомерното бездействие на НАП да изпълни задължението си да защити по сигурен начин данните на ищеца като гражданин, станало причина да бъде допуснат пробив в информационната система на НАП, довело до публичното разкриване на личните данни на ищеца. Претендира се и законната лихва върху сумата на обезщетението, считано от 15.07.2019г. до окончателното ѝ изплащане.

В исковата молба се поддържа, че претендираните от ищеца неимуществени вреди са претърпени в резултат на незаконосъобразното бездействие на НАП, вследствие на което е установено изтичане на личните данни на лицето от базата данни на ответника. Сочи се, че неимуществените вреди се изразяват в притеснения, страх и опасения за възможна злоупотреба с личните му данни, станали достъпни в резултат на т.нар. „хакерска атака“. Отговорността на НАП е ангажирана в качеството ѝ на

администратор на лични данни, с твърдение, че е допуснала нарушения на чл. 24 и чл. 32 от GDPR и чл. 59, ал. 1 от ЗЗЛД, нарушила е и разпоредбите на чл. 45, ал. 1, т. 6 от ЗЗЛД, като не е обработила личните данни по начин, който да гарантира подходящо ниво на сигурност, като се приложат подходящи технологии и организационни мерки; чл. 64 от ЗЗЛД, тъй като не е изпълнено задължението за извършване на оценка на въздействието на предвидените операции по обработване на личните данни върху тяхната защита; чл. 66, ал. 1 и ал. 2 от ЗЗЛД; чл. 67 и чл. 68 от ЗЗЛД.

Счита, че всички тези нарушения са довели до регламентираното в §1, т.10 от ДР на ЗЗЛД във връзка с чл. 4, т. 12 от Регламента понятие „нарушение на сигурността на личните данни“, което значи нарушение на сигурността, което води до случайно или неправомерно унищожаване, загуба, промяна, неразрешено разкриване или достъп до лични данни, които се предават, съхраняват или обработват по друг начин.

Вследствие пропускът на НАП да осъществи така регламентираното поведение, като е бездействала, е възникнал противоположният резултат, изразяващ се в нерегламентиран достъп и неразрешено разкриване на лични данни на ищеца и други лица, от които са възникнали и твърдените вреди.

За съдебно заседание ищецът редовно призован, не се явява и не се представлява.

Ответникът - Национална агенция за приходите, чрез процесуален представител юрк. И., взема становище за неоснователност и недоказаност на иска.

Представителят на Софийска градска прокуратура дава заключение за неоснователност и недоказаност на исковата молба.

Административен съд София-град, като обсъди доводите на страните и събраните по делото доказателства, приема следното:

Не е спорно по делото, че на 15.07.2019 г. е изтекла информация от информационните масиви на НАП, съдържаща лични данни на общо 6 074 140 физически лица, от които 4 104 786 живи физически лица - български и чужди граждани, и 1 989 598 починали физически лица.

От представената извадка от получен SMS от дата 17.08.2019 г. се установява, че по цитирания номер на заявка е отговорено, че "има неправомерно разкрити лични данни".

По делото са приети писмени доказателства, от които се установява, че след изтичането на лични данни от информационните масиви на НАП, агенцията е информирала за това Софийска градска прокуратура и Комисията за защита на личните данни. Допълнително от страна на ответника са представени и приети като доказателства документи по опис /л. 11-12 от адм. д. № 6235/2020г. на АССГ/ във връзка с доказване на твърденията му, че са предприети необходимите мерки за защита на личните данни.

При новото разглеждане на делото ответникът е представил нови писмени доказателства по опис /л. 21 от делото/.

Ищецът не е поискал събирането на писмени или гласни доказателства.

При така установената фактическа обстановка, съдът формира следните правни изводи:

Искът е допустим. Исковата молба отговаря на всички формални изисквания на чл. 127 и чл. 128 от ГПК. Правото на обезщетение се упражнява по правилата на чл.203 и сл. от АПК. Разпоредбата на чл. 39 от ЗЗЛД не създава специален начин на обезщетение по смисъла на чл. 8, ал. 3 от ЗОДОВ.

Предявеният иск е с правно основание чл. 79, ал. 1, чл. 82, параграф 1 от Регламент

(ЕС) 2016/679, във връзка с чл. 39 от ЗЗЛД, чл. 203 от АПК, във вр. чл.1, ал.1 от ЗОДОВ. Предвид качеството на администратора на лични данни – специализиран държавен орган към министъра на финансите за установяване, обезпечаване и събиране на публични вземания и определени със закон частни държавни вземания /чл.2, ал.1 от ЗНАП/ правото да се претендира обезщетение за причинените вреди се упражнява чрез предявяване на осъдителен иск, подлежащ на разглеждане от административните съдилища по реда на АПК, с препращане за неуредените въпроси към ЗОДОВ и ГПК. Предмет на проверка е установяването дали актът, действието или бездействието на администратора е съответно на Регламент (ЕС) 2016/679. За да е основателен предявеният иск за обезщетение, предвид разпоредбата на чл. 82 от ОРЗД, следва да са налице следните предпоставки: 1.нарушаване на правата на субекта на данни по Регламент (ЕС) 2016/679 в резултат на обработване на личните му данни, което не е в съответствие с регламента; 2. причинена материална или нематериална вреда; 3. причинна връзка между нарушението на правата по регламента и причинената вреда.

Съгласно чл. 8, §1 от Хартата на основните права на Европейския съюз /ХОПЕС/ всеки има право на защита на неговите лични данни. С разпоредбите на Регламент (ЕС) 2016/679 са предвидени задължения за администраторите на лични данни и обработващите лични данни да осигурят необходимата защита на тези данни, така че да се гарантира тяхното законосъобразно обработване, в съответствие с принципите, определени в чл. 5 от ОРЗД. Чл. 24 и 32 от Регламент (ЕС) 2016/679 и чл. 59 от ЗЗЛД задължават администратора на лични данни, в случая НАП, да вземе подходящите технически и организационни мерки, за да гарантира и да е в състояние да докаже, че обработването се извършва в съответствие с регламента и със закона.

Според чл. 82, параграф 3 от ОРЗД администраторът или обработващият лични данни се освобождава от отговорност съгласно параграф 2, ако докаже, че по никакъв начин не е отговорен за събитието, причинило вредата. Тежестта да докаже, че са взети подходящите организационни и технически мерки, е на администратора/обработващия, а не на лицето, което твърди, че в резултат на липсата на такива мерки, е претърпяло вреда. Администраторът/обработващият следва да установи по несъмнен начин, че е предприел подходящите и ефективни организационни и технически мерки, така че по никакъв начин не е отговорен за изтичането на личните данни на ищеца в интернет пространството, в резултат на извършения неправомерен пробив в информационната система на НАП.

В съображение 74 от ОРЗД е предвидено, че администраторът е длъжен да прилага подходящи и ефективни мерки и да е в състояние да докаже, че дейностите по обработването са в съответствие с този регламент, включително ефективността на мерките. Тези мерки следва да отчитат естеството, обхвата, контекста и целите на обработването, както и риска за правата и свободите на физическите лица. А в съображение 146 от ОРЗД е предвидено, че администраторът или обработващият лични данни следва да бъде освободен от отговорност, ако докаже, че по никакъв начин не е отговорен за вредите.

След оповестяване и узнаване за неоторизирания достъп, на основание чл.22 от Регламента, НАП незабавно е уведомила за случая КЗЛД с писмо. Страните не спорят, че са предприети мерки за незабавно уведомяване на обществеността чрез онлайн и други медии, както и са предприети мерки за преустановяване на нерегламентирания достъп. Следователно са спазени разпоредбите на чл. 33 и чл.34 от Регламента, като е

проведено предписаното в тях уведомяване. Налице е уведомяване, както на компетентните органи – КЗЛД, Прокуратура и МВР, така и на обществеността.

От страна на ответника са представени доказателства за предприетите от НАП организационни мерки в изпълнение на задълженията му в качеството на администратор на лични данни по смисъла на § 1, т. 2 от ДР ЗЗЛД във вр. с чл. 4, т. 7 от Регламента по чл. 59, ал. 1 от Закона за защита на личните данни (ЗЗЛД) и аналогичните такива, предвидени в чл. 24 от Регламента /доказателства, приложени на л. 11-126 от адм. д. № 6235/2020г. на АССГ, както и доказателства, приложени на л. 22-30 от настоящото дело/.

Липсват обаче доказателства относно предприетите от НАП технически мерки, предвидени в цитираните по-горе разпоредби на ЗЗЛД и Регламента, предвиждащи – при отчитане естеството, обхвата, контекста и целите на обработването, както и рисковете за правата и свободите на физическите лица, да прилага подходящи технически и организационни мерки, за да гарантира и да е в състояние да докаже, че обработването се извършва в съответствие с този закон, респективно на Регламента, като и в двата случая е предвидено, че при необходимост тези мерки се преразглеждат и актуализират.

Представените писмени доказателства доказват вземането на организационни мерки от страна на НАП, назад във времето. Същевременно липсват доказателства, от които да се направи извод, че тези организационни мерки са подходящи, за да гарантират защита на данните, както и че същите са актуализирани. С наличните доказателства не може да се установи, че предприетите организационни мерки са били в такава степен подходящи и ефективни, че да гарантират обработването на личните данни в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679. Ответникът не сочи и взетите конкретни технически мерки за защита на личните данни, които обработва, от неправилен достъп. НАП е разбрала за неправилен достъп от публикации в медиите, поради което следва логичният извод, че взетите мерки, установени с представените писмени доказателства, не гарантират, че администраторът следи за неправилен достъп и при наличието на такъв, разбира своевременно за това. Следователно мерките са недостатъчни и неподходящи. Предприетите от ответника действия след „изтичането“ на данните също не доказват ефективност на взетите мерки. Действително която и да е информационна система не може да бъде напълно защитена от хакерски атаки, но в случая администраторът на лични данни не сочи взети подходящи мерки за защита на личните данни, които обработва.

Съгласно чл. 154, ал. 1 ГПК, вр. чл. 204, ал. 5 АПК всяка страна е длъжна да установи фактите, на които основава своите искания или възражения. По отношение на първия елемент от фактическия състав на предявения иск - бездействие, което ищецът оспорва преюдициално в исковото производство, с твърдения за неговата незаконосъобразност, следва да се посочи, че той е в положението на ищец по отрицателен установителен иск. Ищецът следва да установи наличието на свое защитимо право, засегнато от правния спор, като докаже фактите, от които то произтича. Единствено ответникът ще е длъжен да доказва изпълнението на действията, дължими от него по силата на посочените от ищеца законови норми, обезпечавщи защитимото право на ищеца. Ищецът ще се задоволи само с възраженията си, че такова изпълнение не е осъществено /Тълкувателно решение № 8 от 27.11.2013 г. на ВКС по тълк. д. № 8/2012 г., ОСГТК/. Така разпределената доказателствена тежест изрично е указана на ответника в доклада по делото.

Според чл. 59, ал. 1 ЗЗЛД администраторът на лични данни, в случая НАП, като отчита естеството, обхвата, контекста и целите на обработването, както и рисковете за правата и свободите на физическите лица, прилага подходящи технически и организационни мерки, за да гарантира и да е в състояние да докаже, че обработването се извършва в съответствие с този закон. При необходимост тези мерки се преразглеждат и актуализират. Същото задължение се съдържа и в чл.24 от Общия регламент относно защита на личните данни /ЕС/ 2016/ 679 на Европейския парламент и на Съвета от 27.04.2016 /GDPR/, а в чл. 32 са предвидени конкретните мерки, които следва да се предприемат. Доколкото задължението да докаже, че обработването на личните данни се извършва в съответствие със ЗЗЛД е на администратора, обстоятелството, че е изтекла информация от сървърите на НАП вследствие на неоторизиран достъп, който факт е безспорен по делото, според настоящия състав на съда сочи на противоправно бездействие на ответника да изпълни произтичащи от посочените разпоредби задължения да осигури достатъчна надеждност и сигурност на информационната си система, да защити физическите лица във връзка с обработването на личните им данни по смисъла на §1, т.4 от ДР на ЗЗЛД, вр. чл.4, т.2 от Регламент (ЕС) 2016/679, в т.ч. правото на защита на личните им данни.

В хода на процеса от ответника не са представени доказателства за доказване изпълнение на задълженията му, произтичащи от регламента и закона. По делото не се установи конкретния технически начин, по който са достъпени личните данни при хакерската атака, за да се направи извода дали това е станало вследствие на неприлагане на ефективни организационни и/или технически мерки за защита на данни или въпреки тях.

В настоящия случай съдът приема, че е налице противоправно бездействие от страна на ответника да изпълни произтичащи от посочените разпоредби задължения, за да осигури достатъчна надеждност и сигурност на информационната си система, съответно да защити физическите лица във връзка с обработването на личните им данни по смисъла на §1, т.4 от ДР на ЗЗЛД във връзка с чл.4, т.2 от Регламента, в т. ч. правото на защита на личните им данни. Бездействието е довело до техническа уязвимост на системата, което в резултат е допринесло до нерегламентирано разкриване и разпространение на личните данни на ищеца. Ако системата беше ефективно и надеждно защитена, не би се стигнало до пробива, съответно до разкриване на личните данни на ищеца. Агенцията, в качеството си на администратор на лични данни по смисъла на чл.4, т.7 от Регламент ЕС 2016/679, при осъществяване дейността си е следвало ефективно да предприеме мерки за предотвратяване злоумишлен достъп до лични данни, включително тези на ищеца. Ответникът не е изпълнил задължението си по предотвратяване на престъплението и опазване изтичането на лични данни, като от противоправното му бездействие следва претендирания от ищеца увреждащ резултат. Бездействието на НАП е незаконосъобразно. То се явява в противоречие с изискванията на чл. 59, ал. 1 от ЗЗЛД, чл. 24 и чл. 32 от Регламента.

Предвид изложеното настоящият съдебен състав приема, че е налице първата предпоставка за ангажиране на отговорността на НАП, представляваща незаконосъобразното бездействие по предприемане на необходимите и ефективни действия, произтичащи от чл.59, ал.1 ЗЗЛД, чл.24 и чл.32 от Общия регламент относно защита на личните данни /ЕС/ 2016/ 679 на Европейския парламент и на Съвета от 27.04.2016 /GDPR/ задължения.

Настоящото дело се разглежда при условията на чл. 226 от АПК.

В изпълнение на указанията на ВАС, дадени в решение № 9317 от 27.08.2021г. по адм. дело № 1613/2021г. по описа на ВАС, съдът е изготвил доклад по делото, като е разпределил доказателствената тежест между страните съобразно указанията на касационната инстанция. С разпореждане от 11.11.2021г. съдът изрично е указал на ищеца, че е в негова тежест да докаже настъпването на претендираните вреди. В настоящото производство ищецът не е ангажирал каквито и да било доказателства, вкл. гласни такива, чрез които да се установят причинените му негативни емоционални преживявания. Не са представени и медицински документи, удостоверяващи влошеното му психо-емоционално състояние в резултат на неправомерния достъп до личните му данни.

Обезщетенията за неимуществени вреди се присъждат за конкретно претърпени физически и психически болки, страдания и неудобства, които са пряка и непосредствена последица от незаконосъобразен акт, действие или бездействие на административния орган, отменени по съответния ред. Поради характера на неимуществените вреди те могат да се търпят само от физическо лице, чиято психика и здраве са засегнати неблагоприятно от административна дейност. В случая не е налице засягане в гореописания аспект, което да обоснове основателност на претенцията за обезщетение.

В исковия процес върху ищеца лежи доказателствената тежест, т.е. той трябва с допустимите доказателства и доказателствени средства да докаже претърпени неимуществени вреди, като докаже, че те са пряка и непосредствена последица от отменения акт/действие/бездействие. Неимуществените вреди във всички случаи трябва да са действително настъпили и да са установени с конкретни доказателства по делото, а не с общи твърдения и квалификации, тъй като за всеки отделен човек те са индивидуално определяеми и съдът не може да предполага тяхното настъпване. Липсата на конкретни доказателства по делото за реално претърпени неимуществени вреди обосновава извод за недоказаност на втория елемент от фактическия състав на нормата на чл. 82, параграф 1 от ОРЗД - причинена материална или нематериална вреда.

Болките и страданията са строго индивидуални и зависят от субективното отношение на всяко лице към определено поведение, като е необходимо то да е конкретно установено. В случая, преживените неимуществени вреди не могат да се предполагат, а още по малко - да се приемат за доказани, само на база обстоятелството, че тези вреди настъпват в резултат на неправомерния достъп до лични данни, поради твърдяното бездействие на администратора за предприемането на подходящите и ефективни организационни и технически мерки. В тежест на ищеца е да докаже дали са настъпили и в какво се изразяват негативните му преживявания, за да се приеме за основателна и доказана претенцията за обезщетение за причинени неимуществени вреди.

Действително в производството по адм. дело № 6235/2020г. по описа на АССГ е проведен разпит на свидетел от страна на ищеца, чрез показанията на който са се установявали твърдените стрес, притеснения, страх, т. е. преживените негативни емоции и състояние, свързани с допуснатия пробив в информационната система на НАП и изтичането на личните му данни. Настоящият състав обаче намира за недопустимо да кредитира свидетелски показания, които са събрани от друг съдебен състав. Това би представлявало съществено нарушение на принципа на

непосредственост - да се кредитират свидетелски показания, които не са лично и непосредствено възприети от решаващия състав.

В настоящото производство свидетелски показания не са събрани по надлежния ред. Както се посочи, с разпореждане от 11.11.2021г. съдът изрично е указал на ищеца, че е в негова тежест да докаже настъпването на вредите. Със становище от 13.12.2021г. ищецът е заявил, че не възразява делото да се гледа в негово отсъствие, като не е поискал събирането на други доказателства, вкл. повторен разпит на ангажирания свидетел. Свидетелските показания представляват гласни доказателства. Гласните доказателствени средства следва да бъдат събрани устно в производството по делото, за което се отнасят. Принципът на непосредственост, регламентиран в чл. 11 ГПК във вр. с чл. 144 АПК, изисква изслушване на свидетели, чиито разпит е допуснат от съда, който разглежда конкретното дело. Ето защо е недопустимо към повторно разглеждане на спор обсъждане на свидетелски показания, събрани при първоначалното му разглеждане /по адм. дело № 6235/2020г./, тъй като същите не са събрани при спазване на принципа за непосредственост.

Преживените неимуществени вреди не могат да се предполагат. Не може да се приеме, че в резултат на неправомерния достъп до лични данни, поради бездействието на администратора за предприемането на подходящите и ефективни организационни и технически мерки, такива вреди винаги настъпват.

Предвид липсата на доказаност на втория елемент от фактическия състав на предявения иск, безпредметно е обсъждането на третия елемент - наличието на пряка причинна връзка между неправомерния достъп до личните данни на лицето и увреждането в негов резултат.

Н. факт, за чието установяване ищецът носи доказателствена тежест, овластява и задължава съда да приеме за ненастъпил. Липсата на който и да е от кумулативните елементи на фактическия състав на предявения иск обуславя неговата неоснователност.

Неоснователността на главния иск обуславя неоснователност и на свързания с него акцесорен иск за присъждане на лихва върху сумата на обезщетението.

При този изход на спора е основателна претенцията на ответника за заплащане на юрисконсултско възнаграждение, на основание чл. 10, ал. 4 от ЗОДОВ. С оглед действителната правна и фактическа сложност на делото и на основание чл. 37 от Закона за правната помощ и чл. 24 от Наредбата за заплащането на правната помощ, същото следва да се определи в размер на 100 лв.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ иска, предявен от П. Д. Х., против Националната агенция за приходите за присъждане на обезщетение в размер на 1000 лева за претърпени неимуществени вреди вследствие на незаконосъобразно бездействие на ответника, изразяващо се в неизпълнение в достатъчна степен на задължението по чл. 59, ал. 1 от ЗЗЛД и по чл. 24 и чл. 32 от Общия регламент относно защитата на личните данни (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27.04.2016г. (GDPR), ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 15.07.2019г. до окончателното изплащане на сумата.

ОСЪЖДА П. Д. Х. ЕГН[ЕИК] да заплати на Национална агенция за приходите

разноски по делото в размер на 100 /сто/ лева.

Решението може да се обжалва с касационна жалба пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: